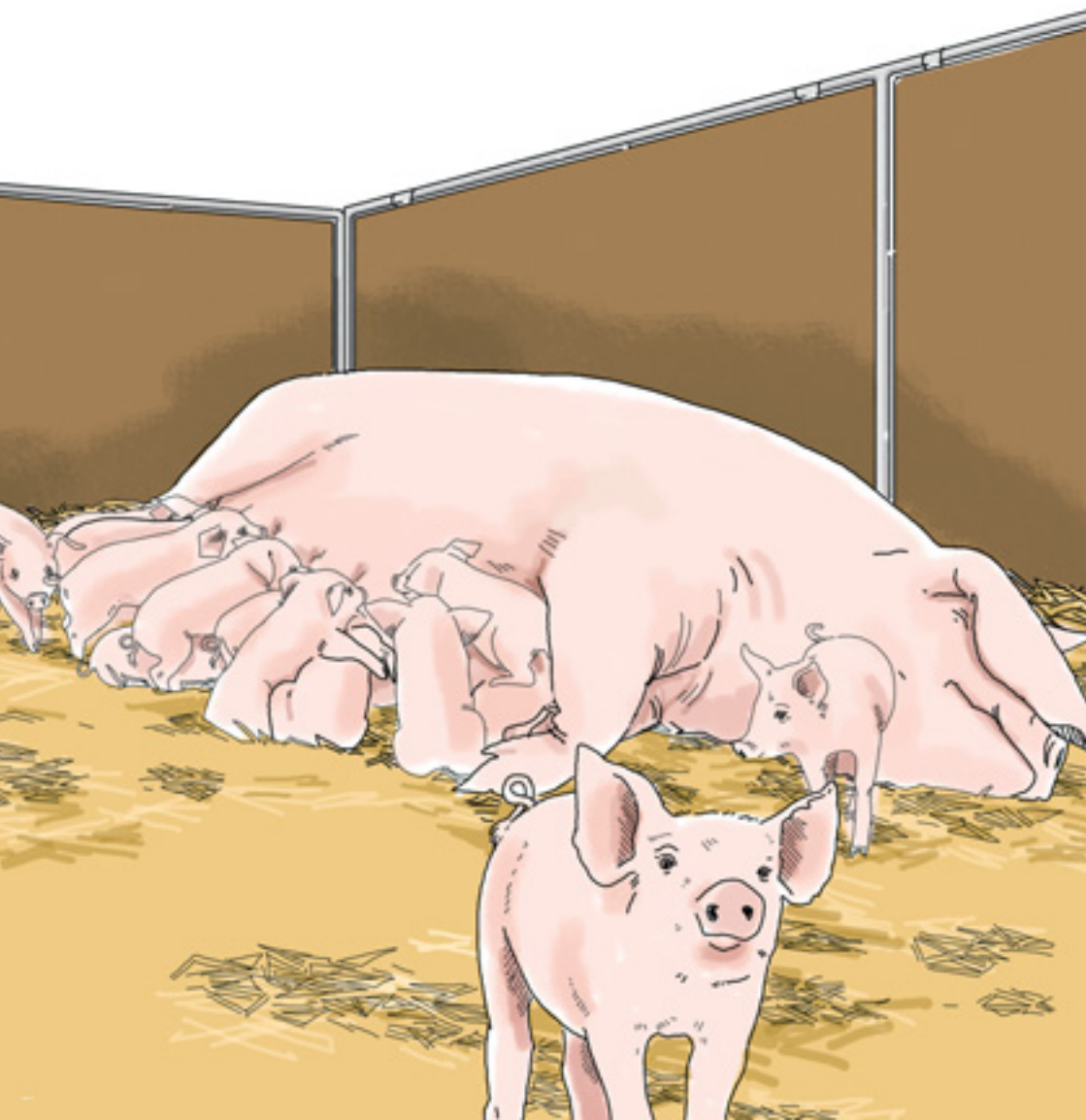

FRUKTSAMHETS- MANUAL

Lena Eliasson-Selling, Svenska Djurhälsovården och
Petra Mattsson, Svenska Pig

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING.....	3
SAMMANFATTANDE RESULTAT	4
Sammanfattning	4
VIKTIGA FRÅGESTÄLLNINGAR I PROJEKTET	5
PRODUKTIONSUPPFÖLJNING OCH RESULTAT	6
Pig Win Sugg	6
Produktionsresultat.....	7
GODA RÅD FÖR ETT LYCKAT RESULTAT	8
Noggrann produktionsuppföljning	8
Gruppering av suggor i samband med avväjning	8
God hygien	9
Effektiv brunstkontroll.....	10
Inhysning under betäckningsperioden.....	11
Inhysning och omgruppering under dräktigheten.....	11
Omlöpskontroll.....	13
Dräktighetskontroll.....	14
SAMMANFATTNING AV ENKLA RÅD	15

INLEDNING

Syftet med denna manual är att ge råd om hur du kan förbättra nyckeltalen för fruktsamheten i din grisbesättning. För att gruppsystemet ska fungera vet vi att suggorna måste avväjnas och insemineras samtidigt. Idealet är att en grupp suggor ska grisa under några dagar. Fruktsamhetsstörningar medför att gräsningsperioden förlängs och det kan dröja två till tre veckor innan hela gruppen har grisat, vilket i sin tur medför att smågrisarnas avväjningsålder varierar i motsvarande grad.

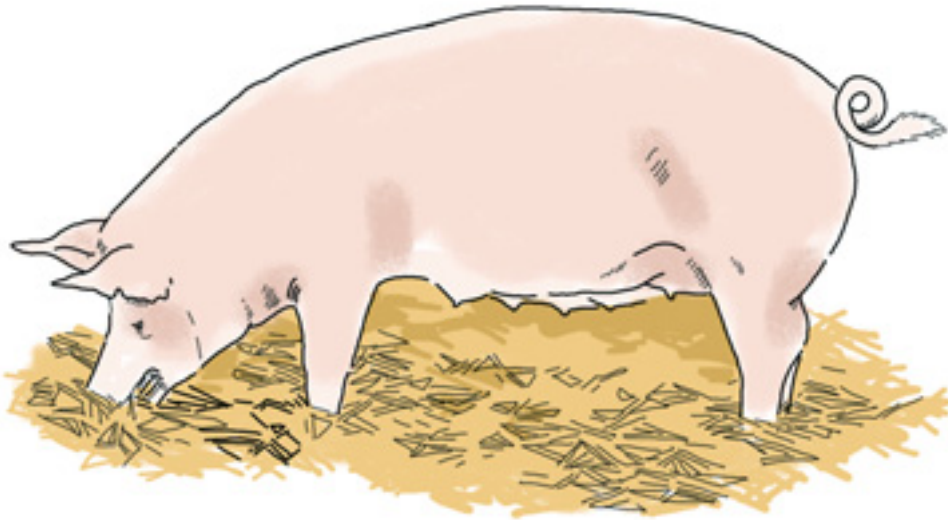
Råden som manualen bygger på är baserade på 20 års praktiskt arbete med lösgående suggor och ett nyligen genomfört projekt inom Svenska Djurhälsovården. I projektet har vi gått igenom rutinerna kring brunst och inseminering för drygt 40 000 suggor i 106 besättningar. Det finns god kunskap om hur suggor ska brunstkontrolleras, när de ska insemineras och vilka faktorer som är viktiga för att inhysning och gruppering ska fungera under brunst och dräktighet i lösdriftssystem. Trots detta visar projektet att det är stor variation i fruktsamhets- och produktionsresultaten i smågrisproducerande besättningar.

Resultatet från projektet visar att omsättning av känd kunskap och användande av god teknik är de viktigaste faktorerna för besättningarnas fruktsamhetsresultat.

Lena Eliam Solling
Uppsala april 2010

Foto: Suzanne Fredriksson, Sveriges Veterinärförbund

SAMMANFATTANDE RESULTAT FRÅN 106 BESÄTTNINGAR MED 40000 SUGGOR

Sammanfattning

Projektet visade att andelen omlöp är ett lämpligt mått för att avgöra hur väl en besättning lyckas med det sammantagna arbetet med fruktsamheten. Besättningar med hög andel omlöp hade en låg dräktighetsprocent, få grisar i kullarna och många improduktiva dagar. Detta medförde ett lågt antal avvanda smågrisar per årssugga.

- I 85 % av besättningarna med låg andel omlöp var hygien god. I besättningar med hög andel omlöp var hygien god i endast 65 % av besättningarna.
- Besättningar med låg andel omlöp arbetade med mindre grupper vid brunstkontroll och insemination.
- Besättningar med låg andel omlöp arbetade med brunstkontroll och insemination under 6-7 dagar jämfört med 9-10 dagar i besättningar med hög andel omlöp.
- I besättningar med låg andel omlöp var det vanligare att unga djur sorterades för sig under betäckningsperioden.
- Ingen större skillnad i andel omlöp kunde ses mellan olika inhysningssystem under betäckningsperioden.
- Det var inte möjligt att studera skillnaden i andel omlöp mellan olika inhysningssystem under sinperioden, eftersom suggorna flyttades runt i många besättningar. Men det framkom att besättningar med hög andel omlöp grupperade om sina suggor och bytte inhysningssystem oftare under dräktigheten än de med låg andel omlöp.
- I en del av besättningarna med hög andel omlöp dräktighetsundersöktes suggorna vid en tidpunkt i dräktigheten då utrustningen som användes inte är tillförlitlig.

VIKTIGA FRÅGESTÄLLNINGAR I PROJEKTET

Följande frågeställningar ingick i projektet:

- Rutiner för brunstkontroll och insemination
- Antal djur vid brunstkontroll och insemination
- Sortering av unga djur vid avvänjning
- Omgruppering under sintidens olika perioder
- Inhysningssystem och hygien under sintidens olika perioder
- Brunstkontroll 3 veckor efter insemination
- Dräktighetskontroll

Tabell 1. Sintides fyra perioder

Period	Dagar efter avvänjning
1	0–7
2	7–35
3	35–94
4	94–grisning

Sintiden delades in i fyra perioder (tabell 1). Den första perioden avsåg tiden från avvänjning fram till dess suggan blev inseminerad. Period två var tiden från sju dagar efter avvänjning till 35 dagar efter avvänjning. Den tredje perioden sträckte sig fram till 3 veckor före planerad grisning. De tre sista veckorna i dräktigheten avsåg den fjärde perioden.

Utdökad fältövervakning för svinsemin till 1a mars 2009.

Datum: _____ Vet nr: _____ Rekryteringsmodell: _____
 HK nr: _____ Åkerställe/Åkerstorsning: _____
 Gård: _____ Inlagd av gräddman: _____
 Bes. färdiga: _____
 Låghögdräktiga: _____

Förvaring av sperma: _____ Journaliföring enligt: _____
 Färdig Inlagd Färdig Inlagd

Har alla gått seminkurs? Om inte: _____
 Namn: _____

A) Brunstkontroll och insemination

1) Var?

	Öns	Trö	Fra	Lgr	Sin	Mec	Tp	Öns	Trö	Fra	Lgr	Sin	Mec	Tp
Brunstkontroll	Fm	Em	Fm	Em	Fm	Em	Fm	Em	Fm	Em	Fm	Em	Fm	Em
Insemination	Fm	Em	Fm	Em	Fm	Em	Fm	Em	Fm	Em	Fm	Em	Fm	Em

2) Var?

Antal djur vid insemination: _____
 Antals: _____ Inlagd: _____

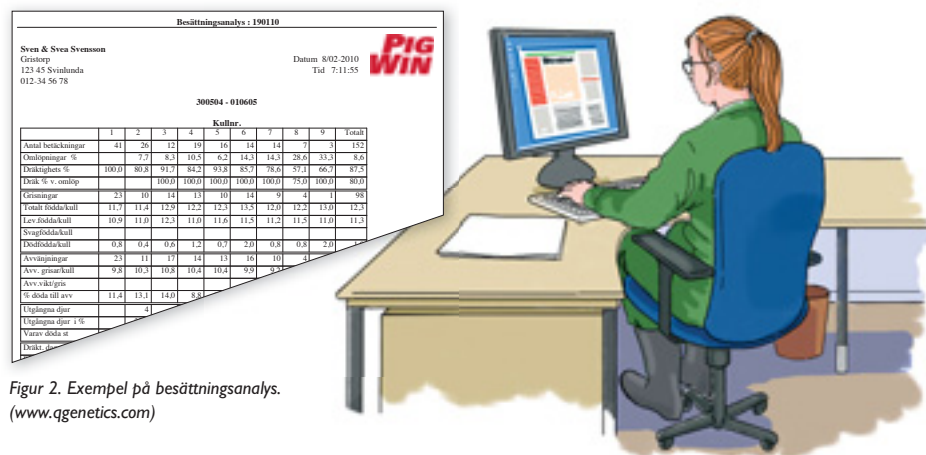
B) Inhyshuset

Figur 1. Underlag för insamling av data från besättningarna. (www.svdhv.org)

PRODUKTIONSUPPFÖLJNING OCH RESULTAT

PigWin Sugg håller koll på fruktsamheten

En noggrann produktionsuppföljning är en förutsättning för att följa och kontrollera fruktsamheten i en besättning. I PigWin Sugg ger besättningsanalysen information om suggornas produktion under en bestämd tidsperiod (figur 2 och tabell 2).

Figur 2. Exempel på besättningsanalys. (www.qgenetics.com)

Tabell 2. Definitioner av nyckeltal för fertilitetsparametrar som ingår i besättningsanalysen i PigWin Sugg

Nyckeltal	Definition
Omlöpningar (%)	Andel av betäckningar som är omlöp från tidigare betäckning i perioden
Dräktighetsprocent (%)	Beskriver hur stor andel av suggorna som har grisat inom förväntad tid från registrerad betäckning eller som fortfarande är dräktiga
Dräktighetsprocent efter omlöp (%)	Beskriver hur stor andel av suggorna som fått en omlöpning registrerad och grisat inom förväntad tid från ombetäckning eller som fortfarande är dräktiga
Totalt födda/kull	Antal totalt födda grisar i kullarna
Levande födda/kull	Antal levande födda grisar i kullarna
Avvanda grisar/kull	Antal avvanda grisar i kullarna
Improduktiva dagar/kull	Beräknar antalet gall- och spilldagar per kull inom perioden
Avvanda grisar/årssugga	Antalet grisar en sugga i besättningen avvänjer i genomsnitt under ett kalenderår
Galldagar	Beskriver genomsnittligt antal dagar per sugga från avvänjning till betäckning

Produktionsresultat

Besättningarna i vårt projekt kategoriserades i tre olika grupper sorterade efter andel omlöp (tabell 3).

Projektet visar att andel omlöp speglar produktionsresultaten (figur 3).

Besättningar med hög andel omlöp hade;

- låg dräktighetsprocent
- få grisar i kullarna och många improduktiva dagar vilket ledde till ett lågt antal avvanda smågrisar per årssugga

Slutsats;

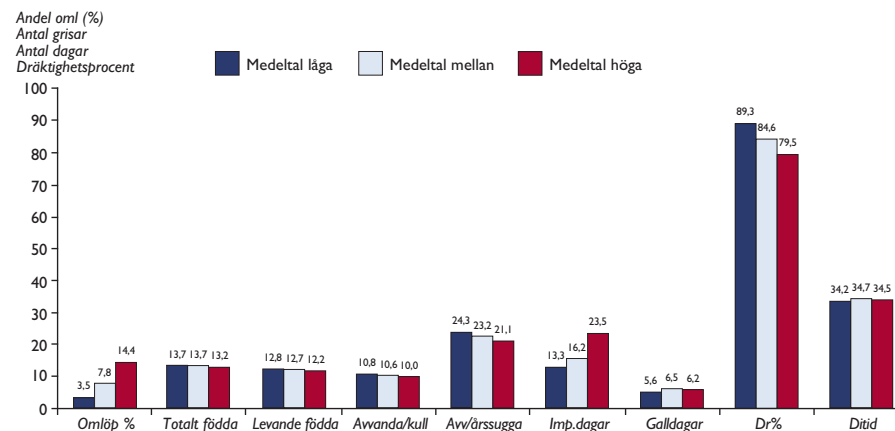
- att andelen omlöp är ett lämpligt mått för att avgöra hur väl en besättning lyckas med det sammantagna arbetet med fruktsamheten

Du kan alltså använda omlöpningssiffran i din besättningsanalys för att på ett enkelt sätt sätta upp mål (figur 3) för din produktion och med jämna mellanrum kontrollera hur väl du uppnår dina produktionsmål!

Tabell 3. Andel omlöp i undersökta besättningar. 98 av 106 besättningar hade produktionsuppföljning (PigWin Sugg)

Andel omlöp	Medeltal (%)	Min (%)	Max (%)	Antal besättningar
Låga	3,5	0,4	5,7	32
Mellan	7,8	5,9	9,4	34
Höga	14,4	9,6	50,8	32

Figur 3. Produktionsresultat i relation till andel omlöpningar

Resultaten från projektet tyder på att det finns enkla faktorer i arbetstekniken som är förenat med framgång eller risk för ett dåligt resultat.

GODA RÅD FÖR ETT LYCKAT RESULTAT

Följande råd är baserade på tidigare känd kunskap i kombination med resultaten från fruktsamhetsprojektet.

Noggrann produktionsuppföljning

Du bör föra noggranna anteckningar för varje sugga vid arbetet med fruktsamheten och journalföra alla suggor noga, även de om avviker. Arbeta med rutiner där du med jämna intervall kollar framför allt omlöpningsfrekvensen.

Gruppering av suggor i samband med avvänjning

I projektet såg vi att besättningar med låg andel omlöp sorterade unga suggor och ranglåga suggor för sig i samband med avvänjning och under betäckningsperioden.

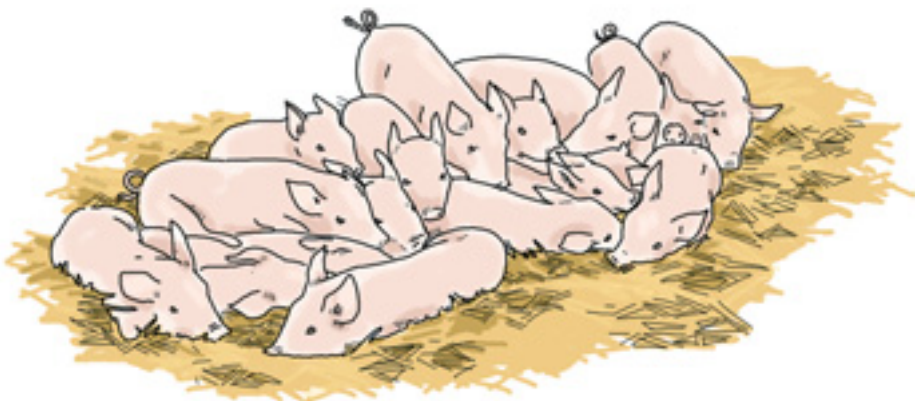
En förutsättning för homogena grupper där hela gruppen grisar inom en vecka är att suggorna i en grisionsgrupp avvänjs samtidigt. Men förstagrisare och tunna suggor kan med fördel avvänjas en halv till en hel dag före äldre suggor. De kommer då lättare i brunst samtidigt som de äldre suggorna, eftersom de unga suggorna har ett längre intervall mellan avvänjning och brunst. De får också en möjlighet till extra återhämtning och aklimatisering i betäckningsavdelningen, vilket påverkar förmågan att komma i brunst. Det är en stor fördel om det finns möjlighet att sortera suggorna i mindre grupper efter ålder, hull och storlek i samband med avvänjningen.

När suggorna släpps ihop i samband med avvänjningen påbörjas rangordningen. Unga och tunna djur är oftare lägre i rang än äldre suggor. En gruppering efter ålder, storlek och hull kan minska antal slagsmål.

Galtens närvaro i samband med gruppering kan minska antalet slagsmål i samband med rangordningen. Låt inte galten gå okontrollerat med gruppen.

Enkla råd:

- *Kontrollera suggornas hälsa i samband med avvänjningen. Suggans juver, ben och klövar ska ses över och åtgärder sättas in om något avviker från det normala.*
- *Sortera unga och ranglåga suggor för sig.*
- *Använd galten för att dämpa suggornas aggressioner.*

God hygien

För att lyckas med fruktsamheten krävs en god hygien i betäckningsavdelningen. Den ska vara ren, torr och ordentligt strödd. I projektet hade besättningar med god hygien en låg andel omlöp.

Smutsiga boxar och bäddar gör att suggorna blir smutsiga när de börjar rida på varandra. Det är större risk för genitala infektioner som medför ett försämrat dräktighetsresultat.

Enkla råd

- *Betäckningsavdelningen ska göras ren mellan suggrupperna. Djupströbbäddar och boxar ska gödslas ut.*
- *Boxarna ska förses med halm av god kvalitet. Tänk på att suggor som är på väg in i brunst är mycket aktiva.*
- *Fyll på med halm i boxarna/bäddarna så att suggorna håller sig rena och torra när de börjar utöva brunstbeteende.*
- *Använd rent och torrt papper för att torka suggornas vulvor rena när det är dags att inseminera.*

Effektiv brunstkontroll

I projektet fann man att bäst resultat nåddes om arbetet med brunstkontroll och insemination av suggor i grupp påbörjades inom 3 dagar efter avvänjning och kunde avslutas efter 6 till 7 dagar. Samtidigt var antal suggor som brunstkontrollerades och inseminerades färre i gruppen i besättningar med låg andel omlöp jämfört med i besättningar med hög andel omlöp.

Djurskötare som arbetar med fruktsamhet ska ha gått grundläggande seminkurs. Grundläggande kunskaper i suggors och galtars fortplantningssystem är en förutsättning för att lyckas. Kontakta din djurhälsöveterinär för mer information om kursen.

Flera faktorer påverkar suggans förmåga att komma i brunst efter avvänjningen. Suggornas kondition har stor betydelse, ju större viktsförlust under digivningen desto längre tid tar det för suggorna att komma i brunst efter avvänjningen. Goda kunskaper om brunstcykeln, om samspelet mellan suggorna i gruppen och mellan suggor och galt är viktigt.

Rätt användning av galten är en avgörande faktor för att suggorna ska visa en bra brunst. Suggorna ska höra och känna lukten av galten men själva närkontakten ska enbart ske vid brunstkontroll och insemination. Var rädd om galten, låt den få vila från brunstiga suggor ibland. Den kan bli uttråkad och tappa intresset.

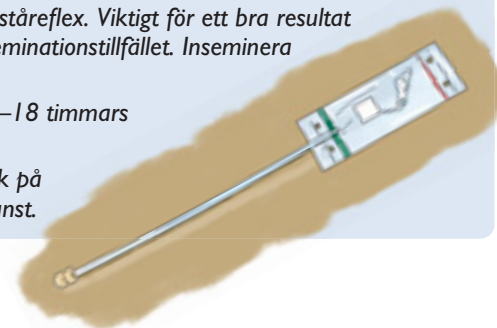
Förbrunsten startar normalt 2-3 dagar efter avvänjningen och suggorna börjar ändra beteende. Suggorna blir oroliga och mer uppmärksamma på sin omgivning. Beteendet att rida på varandra är störst under förbrunsten. Det är suggor i hög rang som rider på lågrankade suggor. Detta bidrar till att unga och tunna suggor, vilka ofta är i låga rang, har svårare att visa brunstbeteende i grupp. Därför ska suggorna grupperas efter ålder och storlek i samband med avvänjningen.

Brunstkontroll och inseminationstidpunkt är avgörande för om suggan kommer att bli dräktig. Kontroller bör ske två gånger om dagen för att vara säkra på vid vilken tidpunkt suggorna går in i högbrunst. Påbörja inseminationen när du vet att suggan är i högbrunst och visar ståreflex.

Viktigt för ett gott resultat är att suggan visar ståreflex vid inseminationstillfället. Fortsätt inseminera så länge suggan visar ståreflex. Inseminera med 16–18 timmars intervall.

Enkla råd:

- Alla som arbetar med brunstkontroll och insemination ska ha genomgått seminkurs.
- Börja brunstkontrollera suggorna 3 dagar efter avvänjning och brunstkontrollera 2 gånger dagligen.
- Använd galten vid brunstkontrollen. Utnyttja överraskningseffekten.
- Kontrollera suggornas beteende individuellt.
- Vid högbrunsten börjar suggan visa ståreflex. Viktigt för ett bra resultat är att suggan visar ståreflex vid inseminationstillfället. Inseminera bara när suggan visar ståreflex.
- Fortsätt inseminera suggan med 16–18 timmars intervall tills ståbrunsten är över.
- Om brunstkontroll sker i grupp, tänk på suggornas rang så de vågar visa brunst.

Inhysning under betäckningsperioden

I en betäckningsavdelning måste det finnas förutsättningar för suggorna att visa brunst. De ska ha plats att visa ett naturligt brunstbeteende utan stress och i kontakt med galt. Arbetsmiljön ska vara sådan att skötaren kan arbeta hygieniskt, lugnt, metodiskt och säkert.

I det här projektet var det inte möjligt att utvärdera skillnader mellan olika inhysningssystem under betäckningsperioden då andra faktorer såsom hygien och gruppstorlek hade betydelse och varierade inom system. Intressant var att ny teknik i form av insemineringsbås användes med gott resultat i ett fåtal väl fungerande besättningar.

Enkla råd:

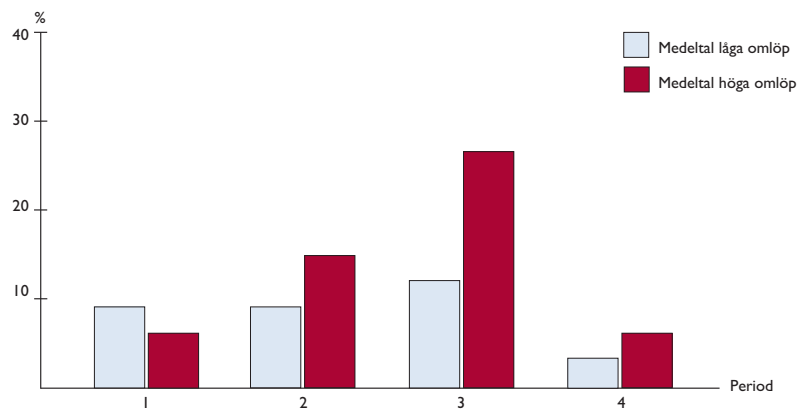
- Se till att det är lugnt i betäckningsavdelningen och skapa stressfri miljö för både suggor och djurskötare
- Undvik att ha stora grupper av suggor under betäckningsperioden.

Inhysning och omgruppering under dräktigheten

I flera av de undersökta besättningarna flyttades suggorna flera gånger mellan olika inhysningssystem under dräktigheten. Därför var det inte möjligt att undersöka hur inhysningssystemet inverkar på andelen omlöp. Men det framkom att besättningar med hög andel omlöp grupperade om sina suggor och bytte inhysningssystem oftare under dräktigheten än besättningar med låg andel omlöp. Omgruppering av suggor gör att gamla rangordningar bryts upp och när suggorna bildar nya grupper uppstår slagsmål vilket leder till stress.

Ju färre omgrupperingar som görs, desto mindre problem uppkommer med fruktsamheten. Projektet visar att om inhysningssystemet kräver omgruppering bör denna ske innan betäckning/insemination har startat (period I).

Figur 5. Omgruppering av suggor under de olika perioderna under sintiden.

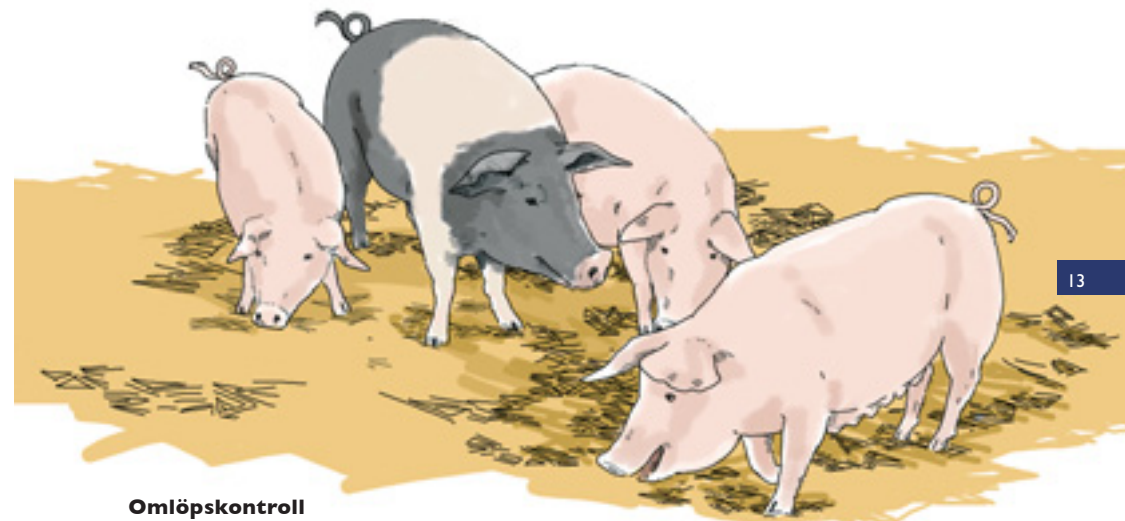

Tabell 4 Fosterutveckling. Källa: "Grundkurs Svinsemin", SvD HV 2009.

Dag	Fosterutvecklingen
Period 1 (avvänjning till 7 dagar efter avvänjning)	Folliklarna växer till, ägglossning sker. Befruktningen sker i äggledaren.
Period 2 (7 dgr–35 dgr efter avvänjning dvs till 28 dgr dräktighet)	Efter några dagars (dag 4 – 5) utveckling vandrar äggen ut i livmodern. De utvecklas till embryon. Dag 7 "kläcks" embryonerna ur sitt skyddande skal och växer ut i långa trådar som fördelas i hela livmodern. Embryonerna är nu extremt känsliga för bakterier. På dag 11 är de på plats och tar kontakt med livmoderväggen. Nu börjar själva implantationen. Embryon signalerar till suggan att den är dräktig. Livmodern utvecklas och ökar i vikt. Implantationen är avslutad på dag 24-28 efter insemination. Fosterhinnorna börjar utvecklas runt dag 20.
Period 3 28 dgr dräktighet till 2-3 veckor före grisning	Fostret och fosterhinnorna fortsätter att utvecklas och livmodern ökar i vikt. Alla organ utvecklas. Skelettet börjar utvecklas runt dag 40. Hjärtat slår och fosterrörelser kan ses.
Period 4 (2-3 veckor före grisning)	I denna period sker ytterligare tillväxt av foster och livmoder. Tänk på att smågrisarnas glykogenförråd i levern fylls på de sista dagarna innan de föds. Detta förråd är den livsavgörande energi som de måste ha för att komma igång att dia och få i sig råmjölk. Suggorna är känsliga och bör hanteras varsamt så att inte grisningen sätts igång i förtid.

Enkla råd:

- Undvik stress under första tredjedelen av dräktighetsperioden.
- Försök hålla gruppen med suggor intakt under hela dräktigheten

Omlöpskontroll

Om suggan inte blivit dräktig vid första brunst efter avvänjning, kommer hon normalt i ny brunst efter tre veckor. Om perioden med brunstkontroll och insemination blir utdragen, blir även perioden för kontroll av eventuella omlöp tre veckor senare utdragen. Det viktigt att ha rutiner för individuell brunstkontroll av suggor vid denna tidpunkt.

Våra erfarenheter från projektet visade att besättningar med låg andel omlöp även har färre antal improduktiva dagar vilket tyder på en bättre brunstkontroll tre veckor efter insemination.

Hålls suggorna i grupp kan galten användas för att upptäcka eventuellt brunstiga suggor. Låt inte galten gå okontrollerat med gruppen av suggor. Galten släpps in till suggorna efter utfodringen och beteendet hos suggorna studeras. Ett annat alternativ är att låta galten gå utanför suggornas box och att djurskötaren kontrollerar suggornas beteende i boxen. Suggor som visar ståbrunst insemineras på nytt och journalförs som omlöp.

Det är vanligt att brunstkontrollen på tre veckor är bristfällig. Allt för många besättningar har onödigt många improduktiva dagar på grund av detta. När andelen omlöp i besättningen ökar eller är högt måste detta utredas för att hitta den bakomliggande orsaken. Använd produktionsuppföljningen för att se över antalet improduktiva dagar. Kontrollera att insemination sker vid rätt tidpunkt och när suggan visar ståreflex.

Suggor som inte blir dräktiga eller har en ägg/fosterdöd före dag 12 i dräktigheten kommer i brunst igen inom 18-24 dagar efter inseminering. När en sugga kommer i brunst tidigare än 18 dagar efter inseminering är det ofta resultat av en bristfällig brunstkontroll och en inseminering av en icke brunstig sugga. Brunstar suggan senare än 24 dagar (oregelbundet omlöp) finns det anledning att misstänka en tidig fosterdöd orsakad av kringliggande miljöfaktorer eller smittämnen. Exempel på miljöfaktorer som påverkar negativt är stress och toxiska (giftiga) substanser i foder, vatten eller strö. Vid misstanke om en störd hälsa, kontakta din djurhälsoveterinär.

Enkla råd:

- Kontrollera suggornas beteende tre veckor efter insemination.
- Inseminera eller galtbetäck suggor som löper om.
- Notera omlöp och ny insemination i betäckningsjournal och PigWin Sugg

Dräktighetskontroll

Kontrollera att alla suggor är dräktiga. Suggor som inte är dräktiga och inte upptäcks i tid är kostsamma. Att enbart brunstkontrollera suggor tre veckor efter insemination är inte ett säkert sätt att konstatera dräktighet.

Dräktighetsundersök varje sugga minst två gånger. Var noga med att utrustningen fungerar och att du kan den teknik du använder. På marknaden finns tre olika ultraljudutrustningar som bygger på olika tekniker, Pregtone, Medata och Scanner. Kunskap om utrustningen för dräktighetskontroll och hur den fungerar är avgörande för ett gott resultat.

Tabell 5. Utrustning för dräktighetskontroll samt vid vilka tidpunkter utrustningen ger ett tillförlitligt resultat

Utrustning	Tidpunkt för användning (dagar efter insemination)
Scanner	28 till grisning
Pregtone	30 till 50
Medata	30 till grisning

I projektet använde besättningar med hög andel omlöp sin dräktighetstestare vid fel tidpunkt. Kontrollerna utfördes både för tidigt och för sent i dräktigheten. Scanner är den mest avancerade utrustningen och användes bara i besättningar med låg andel omlöp.

Enkla råd:

- Skaffa dig kunskap om din utrustning och använd den vid rätt tidpunkt
- Dräktigheten bör kontrolleras vid två tillfällen för att undvika missar
- Följ upp suggor du är osäker på och kontrollera dem igen

SAMMANFATTNING AV ENKLA RÅD

Gruppering

- Kontrollera suggornas hälsa i samband med avvänjningen. Suggans juver, ben och klövar ska ses över och åtgärder sätts in om något avviker från det normala.
- Sortera unga och ranglåga suggorna för sig.
- Använd galten för att dämpa suggornas aggressioner.

Inhysning

- Se till att det är lugnt i betäckningsavdelningen och skapa stressfri miljö för både suggor och djurskötare
- Undvik att ha stora grupper av suggor under betäckningsperioden.

Hygien

- Betäckningsavdelningen ska göras ren mellan sugggrupperna. Djupströvbäddar och boxar ska gödslas ut.
- Boxarna ska förses med halm av god kvalitet. Tänk på att suggor som är på väg in i brunst är mer aktiva än vanligt.
- Fyll på med halm i boxarna/bäddarna så att suggorna håller sig rena och torra när de börjar utöva brunstbeteende.
- Använd rent och torrt papper och torka suggorna rena när det är dags att inseminera

Brunstkontroll och insemination

- Alla som arbetar med brunstkontroll och insemination ska ha genomgått seminkurs.
- Börja brunstkontrollera suggorna 3 dagar efter avvänjning och brunstkontrollera 2 gånger dagligen.
- Använd galten vid brunstkontrollen. Utnyttja överraskningseffekten.
- Kontrollera suggornas beteende individuellt.

- Vid högbrunsten börjar suggan visa ståreflex. Viktigt för ett bra resultat är att suggan visar ståreflex vid inseminationstillfället. Inseminera bara när suggan visar ståreflex.
- Fortsätt inseminera suggan med 16–18 timmars mellanrum tills ståbrunsten är över.
- Om brunstkontroll sker i grupp, tänk på suggornas rang så de vågar visa brunst.

Omgruppering

- Undvik stress under första tredjedelen av dräktighetsperioden.
- Försök hålla gruppen med suggor intakt under hela dräktigheten

Omlöpskontroll

- Kontrollera suggornas beteende tre veckor efter insemination.
- Inseminera eller galtbetäck suggor som löper om.
- Notera omlöp och ny insemination i betäckningsjournal och PigWin Sugg

Dräktighetsundersökning

- Skaffa dig kunskap om din utrustning och använd den vid rätt tidpunkt
- Dräktigheten bör kontrolleras vid två tillfällen för att undvika missar
- Följ upp suggor du är osäker på och kontrollera dem igen

Detta material har delvis
finansierats med EU-medel